

PEMBINAAN MODEL PERKHIDMATAN SOKONGAN DAN BIMBINGAN BERDASARKAN PENGESANAN AWAL UNTUK KANAK-KANAK AWAL UMUR BERKEPERLUAN KHAS

Noor Aini Ahmad
Universiti Pendidikan Sultan Idris

ABSTRAK

Pengesanan awal sebelum proses pengajaran dapat membantu kanak-kanak awal umur berkeperluan khas mempelajari kemahiran yang paling diperlukan dalam kehidupan mereka. Pengesanan awal juga membolehkan kanak-kanak awal umur ditempatkan dalam kumpulan atau bilik darjah secara inklusif mengikut tahap kebolehan masing-masing. Kertas konsep ini membincangkan tentang keperluan membina Model Perkhidmatan Sokongan dan Bimbingan untuk Kanak-kanak Awal Umur berdasarkan dapatan pengesanan awal apabila mengajar kemahiran bahasa. Apabila seorang kanak-kanak awal umur berkeperluan khas dikesan mempunyai kelemahan dalam kemahiran bahasa, maka pendidik wajar menyediakan perkhidmatan sokongan dan bimbingan yang berkesan untuk mereka. Pengesanan awal boleh dilakukan menerusi ujian pengamatan mahupun ujian diagnostik menggunakan kad gambar bagi mengesan kebolehan mereka dalam kemahiran bahasa. Sebagai rumusan, konsep dalam Model Perkhidmatan Sokongan dan Bimbingan untuk Kanak-kanak Awal Umur Berkeperluan Khas boleh membantu pendidik melaksanakan proses pengajaran dan pembelajaran secara lebih berkesan dan diharap dapat memenuhi keperluan kanak-kanak awal umur berkeperluan khas dalam kehidupan seharian.

Kata kunci:

pengesanan awal, kanak-kanak awal umur berkeperluan khas, kemahiran bahasa

SUPPORT AND GUIDANCE SERVICES MODEL BASED EARLY DETECTION FOR YOUNG CHILDREN WITH SPECIAL NEEDS

ABSTRACT

Implementing early detection before teaching and learning process could help young children with special needs to learn skills that are mostly needed in their lives. Early detection also allows them to be placed in inclusive groups or classrooms according to their respective abilities. This concept paper discusses the need to build support and guided services model for

young children with special needs using early detection results for teaching language skills. When the detection shows that the young children with special needs have weaknesses in language skills, educators should plan and provide effective support services for them. Early detection can be implemented through observation or diagnostic test using picture cards to detect their ability in language skills. In summary, the concept of support and guided services model for young children with special needs will help educators to teach more effectively in order to meet daily needs of these children.

Keywords:

early detection, young children with special needs, language skills

PENGENALAN

Pelbagai cara boleh dilakukan oleh pendidik untuk mengesan sama ada kanak-kanak awal umur memerlukan bantuan dalam pendidikan. Bertitik tolak daripada keputusan atau dapatan pengesanan awal, pendidik boleh menyediakan intervensi yang diperlukan oleh kanak-kanak. Di Malaysia, pengesanan awal kanak-kanak berkeperluan khas telah dimasukkan sebagai satu topik dalam Kurikulum PERMATA Negara cetakan tahun 2013. Pendidik yang mengasuh dan mendidik kanak-kanak awal umur diberi latihan untuk mengenal pasti pelbagai jenis keperluan khas, tanda awal, pakar rujuk, intervensi awal dan tanggungjawab pendidik terhadap kanak-kanak awal umur berkeperluan khas. Pengesanan awal di peringkat kanak-kanak awal umur menitik beratkan kepentingan mengenal pasti dan membolehkan kanak-kanak mendapat perkhidmatan pendidikan khas yang sewajarnya seawal usia mereka.

Kertas konsep ini memberi panduan kepada pendidik apa yang perlu dilakukan seterusnya apabila seorang kanak-kanak dikesan memiliki ciri kanak-kanak berkeperluan khas. Panduan yang dimaksudkan ialah kerangka konseptual atau Model Perkhidmatan Sokongan dan Bimbingan untuk Kanak-kanak Awal Umur Berkeperluan Khas bagi membantu pendidik menyediakan pengajaran kemahiran bahasa yang lebih berkesan hasil daripada pengesanan awal. Menerusi model ini, penulis turut membincangkan tentang pendekatan alternatif yang boleh dijadikan panduan oleh pendidik apabila menjalankan pengajaran kemahiran bahasa untuk kanak-kanak awal umur berkeperluan khas. Kertas konsep ini turut mengetengahkan peranan pendidik apabila merancang kurikulum personal bagi setiap kanak-kanak awal umur yang dikesan mempunyai ciri kanak-kanak berkeperluan khas. Kurikulum personal hanya boleh dibina apabila

pendidik memperoleh maklumat lengkap berkaitan kawasan kelemahan dan kekuatan kanak-kanak awal umur dari pengesanan awal yang dijalankan.

Perkhidmatan pendidikan khas bagi kanak-kanak berpendidikan khas di Malaysia yang berumur antara enam hingga 19 tahun telah lama dilaksanakan di bawah pentadbiran Unit Pendidikan Khas, Kementerian Pelajaran Malaysia. Model Konseptual Kurikulum Pendidikan Khas Bermasalah Pembelajaran (Kementerian Pelajaran Malaysia 2004) digubal bercirikan kepelbagaian keupayaan individu berkeperluan khas yang tidak dapat menerima manfaat daripada pendidikan aliran perdana. Model ini menggariskan tiga prinsip utama bagi mencapai matlamat Pendidikan Khas, iaitu melalui pendidikan menyeluruh dan bersepadu, pembelajaran yang mengembirakan dan bermakna serta pendidikan sepanjang hayat. Model ini juga dilaksanakan melalui satu proses yang melibatkan bidang pembelajaran, pendekatan pengajaran dan pembelajaran serta penilaian yang berteraskan keperluan kanak-kanak. Oleh kerana belum ada model seumpamanya dalam sistem pendidikan awal kanak-kanak di Malaysia, maka kertas konsep ini cuba membincangkan keperluan membina Model Perkhidmatan Sokongan dan Bimbingan bagi kanak-kanak awal umur berpendidikan kkas yang boleh digunakan untuk membantu kanak-kanak awal umur belajar kemahiran bahasa.

Rosana (2009) menjalankan satu kajian yang bertujuan untuk mengenal pasti tahap masalah kemahiran membaca murid di peringkat sekolah rendah dan mendapati bahawa 62 peratus peserta kajian menunjukkan ciri disleksia seperti mana yang terdapat dalam alat kajian saringan disleksia. Kajian Vandenberg dan Emery (2009) terhadap kanak-kanak bermasalah pembelajaran mendapati bahawa kegagalan pendidik menyediakan perkhidmatan intervensi awal telah menyebabkan kanak-kanak dalam golongan ini tidak dapat menguasai kemahiran membaca dan menulis. Dapatan kajian juga mencadangkan agar perkhidmatan susulan yang lebih intensif disediakan kepada kanak-kanak bermasalah pembelajaran.

Menerusi hasil pengesanan awal, kanak-kanak berkeperluan khas ditempatkan di dalam bilik darjah dan perkhidmatan sokongan dan bantuan yang bersesuaian dengan keperluan mereka perlu disediakan (Peck et al. 2004). Strategi sokongan dan bantuan ini merangkumi penyesuaian kurikulum, pengajaran secara kolaboratif dan khidmat sokongan daripada rakan sebaya (Carter dan Kennedy, 2006). Salend (2000) pula mendapati penilaian portfolio berkesan untuk menilai pencapaian murid berkeperluan khas memandangkan kebanyakan mereka mempunyai batasan dalam kemahiran bahasa.

Bagi memastikan setiap kanak-kanak mendapat pendidikan yang setara dengan tahap kebolehan masing-masing, maka proses pengesanan awal perlu dijalankan terlebih dahulu sebelum mereka mengikuti pelajaran seterusnya. Vygotsky (1962) menyatakan individu yang lebih berpengetahuan membantu kanak-kanak menggunakan kaedah sokongan yang bersesuaian dan secara beransur-ansur akan menarik keluar semua bantuan apabila kanak-kanak telah menguasai sesuatu kemahiran yang diajar. Justeru, kenyataan ini menunjukkan bahawa perkhidmatan sokongan dan bimbingan amat diperlukan oleh setiap kanak-kanak berkeperluan khas.

PENGESANAN AWAL

Pengesanan awal dilakukan supaya kanak-kanak boleh dibantu seawal usia mereka, malah apabila seorang bayi selamat dilahirkan, satu ujian yang dinamakan Ujian *Appearance Pulse Grimace Activity Respiratory* (APGAR) dilakukan dengan kadar segera oleh pakar kanak-kanak di hospital. Pengesanan ini dilakukan dalam tempoh masa selepas bayi dilahirkan sehingga bayi berusia dua minggu. Melalui hasil pengesanan, pakar kanak-kanak dapat mengesan sebarang masalah yang dihadapi oleh bayi dan dapat menasihati ibubapa supaya bayi dapat mengikuti rawatan susulan jika diperlukan.

Ujian deria juga dijalankan bagi menilai tahap pendengaran, penglihatan dan sentuhan seorang bayi yang baharu lahir sehingga bayi mencapai usia dua tahun. Ujian deria dijalankan bagi menentukan tahap pendengaran yang melibatkan pantulan moro (keadaan terkejut bila diberi rangsangan). Selain itu, ujian deria juga dijalankan bagi menentukan tindak balas bayi [terhadap bunyi](#) di sekeliling mereka.

Ujian deria dijalankan turut dijalankan untuk mengesan tahap penglihatan bayi yang baharu dilahirkan. Ujian susulan akan dicadangkan jika bayi dikesan gagal menunjukkan sebarang reaksi terhadap ujian yang dijalankan seperti gagal memberi tindak balas untuk mengelip mata dan mengekori pergerakan cahaya. Ujian deria juga boleh menentukan tahap sentuhan misalnya bayi mengelak apabila dipeluk atau bayi dikesan melentikkan badan apabila dipeluk. Malah sebarang perkembangan yang tidak mengikut tahap perkembangan kanak-kanak normal akan direkod dengan teliti bagi menentukan ujian susulan yang bersesuaian.

MODEL PERKHIDMATAN SOKONGAN DAN BIMBINGAN UNTUK KANAK-KANAK AWAL UMUR BERKEPERLUAN KHAS

Bagi kanak-kanak yang berada di peringkat prasekolah dan ke atas, pengesanan awal dalam kemahiran bahasa biasa dijalankan melalui ujian saringan dan ujian diagnostik. Ujian ini dijalankan bagi menentukan tahap kebolehan membaca seseorang kanak-kanak. Taba (1962) dalam langkah inkuirinya menetapkan bahawa proses mendiagnos kanak-kanak perlu dijalankan terlebih dahulu bagi menentukan objektif pengajaran, pemilihan dan pengurusan isi kandungan serta pengalaman belajar setiap seorang daripada mereka.

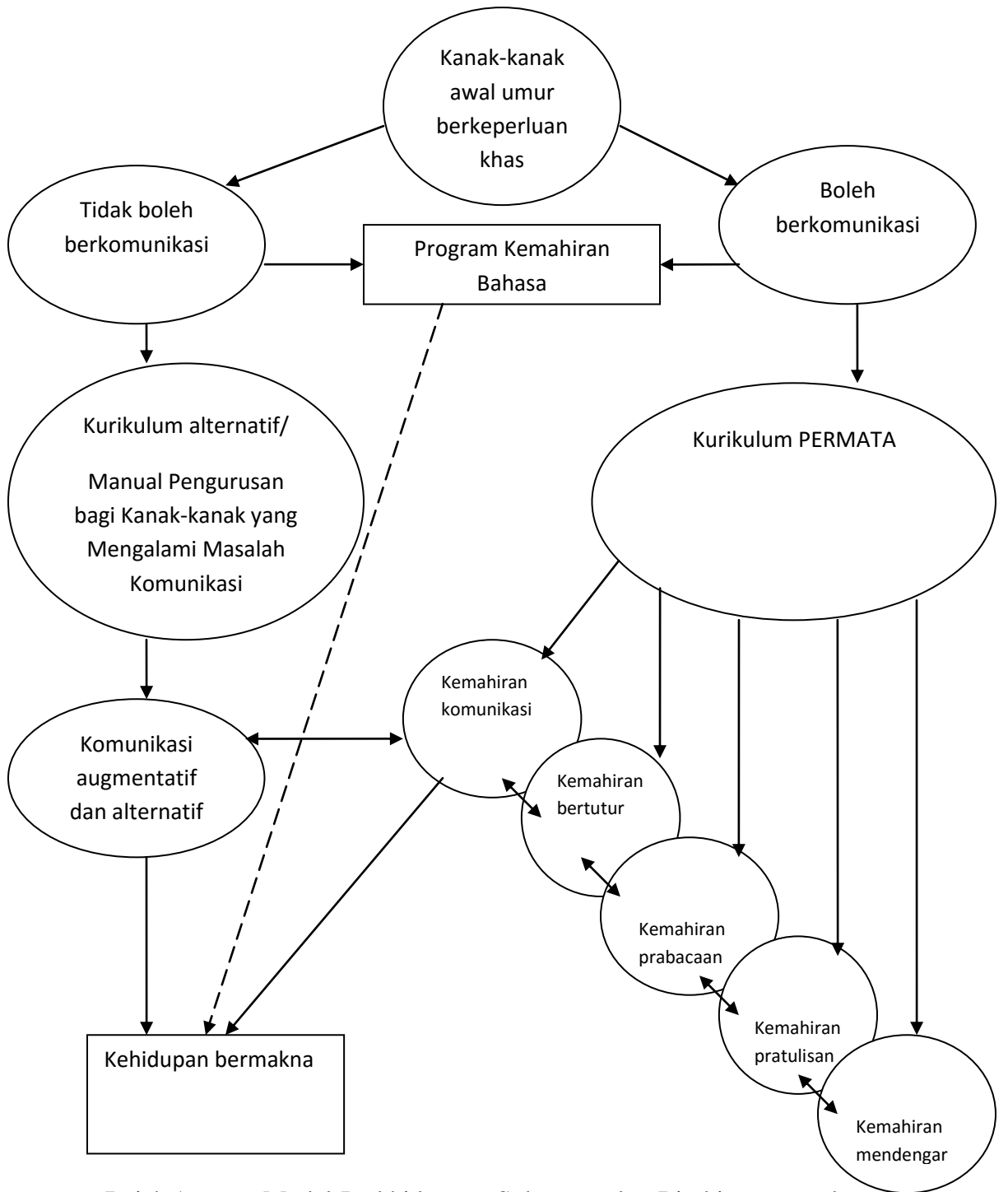
Model Perkhidmatan Sokongan dan Bimbingan untuk Kanak-kanak Awal Umur Berkeperluan Khas dibina berdasarkan pengubahsuaian kepada Model Pelaksanaan Pengajaran Kemahiran Bahasa bagi Kanak-kanak Bermasalah Pembelajaran yang dibina oleh Noor Aini Ahmad (2010). Model ini mencakupi Program Kemahiran Bahasa, inventori perkataan berfungsi serta proses pengajaran dan pembelajaran yang lebih bermakna dan berkualiti.

Model Perkhidmatan Sokongan dan Bimbingan untuk Kanak-kanak Awal Umur Berkeperluan Khas memberi fokus kepada aspek penilaian dan perkhidmatan bantuan dan sokongan yang boleh disediakan oleh pendidik merentas penggunaan kurikulum PERMATA (2014). Langkah inkuiri Taba (1962) dan teori Vygotsky (1962) telah digunakan sebagai dasar model yang diperkenalkan ini. Model Perkhidmatan Sokongan dan Bimbingan untuk Kanak-kanak Awal Umur Berkeperluan Khas menggunakan konsep perkhidmatan bantuan dan sokongan yang perlu disediakan seawal mungkin bagi membantu kanak-kanak awal umur berpendidikan khas mempelajari kemahiran bahasa.

Rajah 1 menunjukkan Model Perkhidmatan Sokongan dan Bimbingan untuk Kanak-kanak Awal Umur Berkeperluan Khas. Kanak-kanak sama ada yang boleh berkomunikasi atau tidak boleh berkomunikasi memerlukan kurikulum personal. Kurikulum personal merupakan perancangan pendidikan yang dibina untuk seorang kanak-kanak mengikut hasil ujian pengesanan awal. Pendidik boleh membantu kanak-kanak awal umur belajar kemahiran bahasa dengan lebih baik jika kurikulum personal dirancang menerusi unit mendiagnosis, membuat objektif khusus, memilih

isi kandungan dan menyusun isi kandungan, memilih pengalaman sedia ada, menyusun pengalaman sedia ada, penilaian dan semakan (Taba 1962).

Perkhidmatan sokongan dan bimbingan perlulah disediakan bagi membantu kanak-kanak awal umur mencapai keperluan masing-masing. Perkhidmatan sokongan dan bimbingan boleh diperolehi melalui kolaborasi dengan kumpulan pelbagai disiplin seperti terapis cara kerja dan terapis pertuturan. Sebagai nilai tambah kepada pembinaan Model Perkhidmatan Sokongan dan Bimbingan untuk Kanak-kanak Awal Umur Berkeperluan Khas, Manual Pengurusan bagi Kanak-kanak yang Mengalami Masalah Komunikasi boleh digunakan sebagai kurikulum alternatif apabila mengajar kanak-kanak awal umur berkeperluan khas. Model ini berfokus kepada bahasa sebagai laluan kepada pengetahuan dan menyampaikan apa yang difikir (Vygotsky 1962). Pendidik juga disarankan untuk menggunakan komunikasi augmentatif dan alternatif dalam pengajaran. Komunikasi augmentatif dan alternatif boleh dilaksanakan dengan menggunakan kad gambar apabila kanak-kanak awal umur dikesan tidak mempunyai bahasa lisan. Dalam konteks pengajaran, latih tubi amat perlu dilakukan supaya kanak-kanak awal umur mahir membentuk pertalian antara simbol dalam kad gambar dengan keperluan masing-masing. Secara beransur-ansur pendidik boleh menggantikan penggunaan kad gambar dengan bahasa isyarat yang mudah.

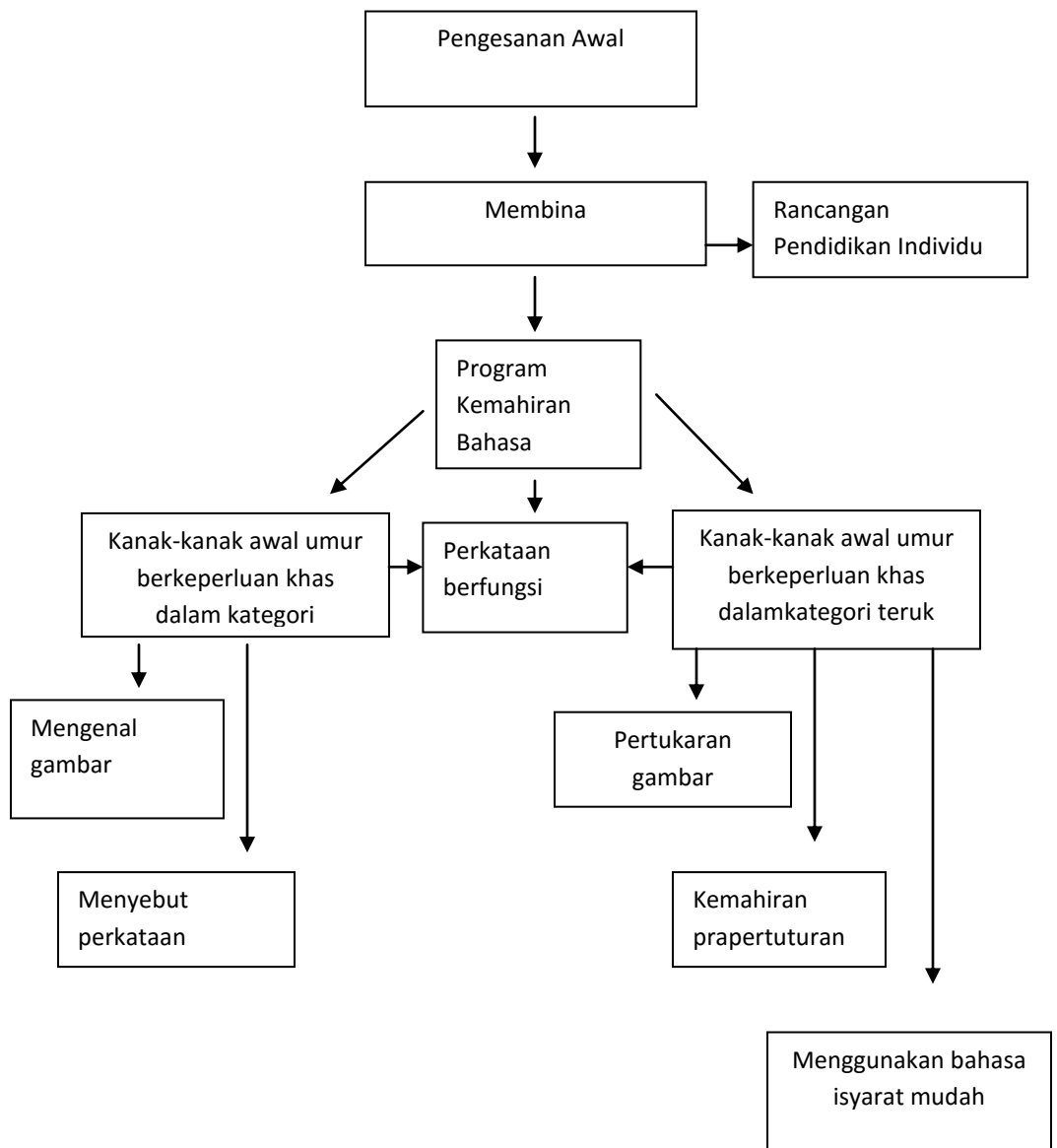
Rajah 1: Model Perkhidmatan Sokongan dan Bimbingan untuk Kanak-kanak Awal Umur Berkeperluan Khas

PROGRAM KEMAHIRAN BAHASA

Rajah 2 menunjukkan Program Kemahiran Bahasa untuk Kanak-kanak Awal Umur Berkeperluan Khas. Program ini juga merupakan pengubahsuaian kepada Program Kemahiran Bahasa untuk Kanak-kanak Bermasalah pembelajaran (Noor Aini Ahmad, 2010). Dua elemen penting, iaitu (1) pengesanan awal menerusi ujian diagnostik dan (2) kurikulum personal dititikberatkan dalam Program Kemahiran Bahasa untuk Kanak-kanak Awal Umur Berkeperluan Khas. Bagi kanak-kanak berkeperluan khas yang belum menguasai kemahiran bahasa yang baik, pendidik perlu memberi tumpuan untuk mengajar kemahiran mendengar dan prapertuturan. Secara beransur-ansur pemilihan perkataan secara berfungsi dilakukan supaya kanak-kanak awal umur boleh dilatih menggunakan perkataan yang paling banyak digunakan dalam kehidupan seharian mereka. Program Kemahiran Bahasa merupakan satu program alternatif kepada pendidik apabila mengajar kemahiran bahasa kepada kanak-kanak awal umur berkeperluan khas bagi mencapai keperluan masing-masing ke arah kehidupan yang lebih bermakna. Pemilihan perkataan secara berfungsi membolehkan mereka berinteraksi dengan lebih baik dan mudah difahami.

Program ini juga memerlukan penglibatan ibu bapa supaya mereka turut mempunyai pengetahuan mengenai kaedah pengajaran dan susunan aktiviti yang sesuai bagi membantu pembelajaran anak masing-masing sewaktu berada di rumah. Ibu bapa perlu mengetahui serba sedikit tentang bahasa isyarat jika anak mereka mengalami masalah komunikasi atau bermasalah pendengaran. Berkomunikasi menggunakan teknik pertukaran gambar juga memudahkan komunikasi antara ibu bapa dan anak. Justeru, bengkel bersama ibu bapa disarankan untuk diadakan dari semasa ke semasa supaya amalan pengajaran berkesan dapat diteruskan apabila kanak-kanak berada bersama keluarga di rumah.

Pendidik disaran untuk memasukkan aspek keaksesan, habilitasi dan rehabilitasi dalam program yang dilaksanakan. Tiga elemen ini membolehkan penyertaan penuh dan setara dalam pendidikan dapat dinikmati oleh kanak-kanak awal umur berkeperluan khas. Mudah akses bermakna kanak-kanak diajar menggunakan perkataan berfungsi dan perkataan ini perlu dipilih dengan teliti melalui proses pengesanan. Habilitasi dan rehabilitasi bermakna intervensi yang dijalankan bagi membantu kanak-kanak membuat perkaitan antara perkataan yang dipelajari dengan benda maujud.

Rajah 2: Program Kemahiran Bahasa bagi Kanak-kanak Awal Umur Berkeperluan Khas

KURIKULUM PERSONAL

Program Kemahiran Bahasa bagi Kanak-kanak Awal Umur melibatkan pembinaan kurikulum personal dan pendidik perlu menyenaraikan inventori perkataan berfungsi yang paling diperlukan dalam kehidupan mereka. Mungkin perkataan kurikulum personal agak baharu dalam kalangan pendidik di Pusat Anak PERMATA Negara atau di taska yang menggunakan kurikulum PERMATA Negara. Kurikulum personal amat sinonim dengan pendidikan khas di mana secara ringkas, apabila pendidik menyediakan dokumen atau panduan tindakan berkaitan prosedur penilaian, bantuan yang diperlukan oleh seorang kanak-kanak, penggunaan teknologi dan bantuan komunikasi untuk seorang kanak-kanak, maka pendidik sebenarnya telah cuba secaya mungkin untuk membina atau mereka secara khusus satu kurikulum personal untuk membantu seorang kanak-kanak belajar mengikut kebolehan dan keperluan masing-masing. Dalam banyak perkara, kurikulum personal hampir menyamai dokumen Rancangan Pendidikan Individu.

Pembelajaran berpusatkan kanak-kanak mengambil kira perkhidmatan pelajaran yang disediakan perlu memenuhi keperluan seseorang individu. Konsep ini turut boleh digunapakai dalam kurikulum personal, di mana kurikulum personal boleh dibina berdasarkan minat kanak-kanak atau mengambil kira kehendak ibu bapa serta penjaga kanak-kanak. Rancangan Pendidikan Individu dan kurikulum personal membantu pendidik merancang pengajaran yang lebih berkualiti kepada kanak-kanak awal umur berkeperluan khas.

Kanak-kanak awal umur berkeperluan khas memerlukan sokongan berterusan dalam satu atau lebih aktiviti dalam kehidupan mereka supaya dapat menyertai komuniti seperti mobiliti, berkomunikasi, menjaga diri dan berkemahiran untuk bekerja apabila telah dewasa (WDEHA 1994; Salamanca, 1994; Malaysia, 1996, 2002, 2007; Biwako, 2007). Penyesuaian kurikulum boleh dijalankan dengan mempermudah isi kandungan pelajaran (Malaysia 2002) atau bertukar kepada kurikulum alternatif yang berorientasikan kefungsi murid (Giangreco et al. 1998; Browder, 2001).

Jika seorang pendidik menulis Rancangan Pendidikan Individu kerana beliau mahu menetapkan tempoh perkhidmatan pendidikan yang diperlukan bagi setiap kanak-kanak untuk mencapai matlamat yang telah ditetapkan. Kurikulum personal pula melibatkan perancangan menyediakan

perkhidmatan sokongan dan bimbingan serta panduan pengajaran yang diperlukan oleh setiap kanak-kanak untuk terus berkembang ke arah kehidupan yang lebih bermakna. Kurikulum personal merupakan pelan strategik yang perlu diikuti oleh kanak-kanak sepanjang usia persekolahannya malah hingga ke kerjaya. Pendidik perlu mengetahui serba sedikit mengenai konsep pendidikan khas kerana populasi kanak-kanak awal umur berpendidikan khas semakin ramai dan mereka pasti berada dalam bilik darjah anda suatu hari nanti.

PENUTUP

Model Perkhidmatan Sokongan dan Bimbingan bagi Kanak-kanak Awal Umur Berkeperluan Khas merupakan kerangka konseptual yang boleh dilaksanakan secara alternatif dalam pendidikan awal kanak-kanak. Model seumpamanya telah dilaksanakan dengan jayanya dalam pendidikan khas dan pada tahun 2014, Model Perkhidmatan Sokongan dan Bimbingan bagi Kanak-kanak Bermasalah Pembelajaran Peringkat Sekolah Rendah dan Menengah digunakan dalam Program Perkhidmatan Sokongan dan Bimbingan untuk Komuniti di Jabatan Pendidikan Khas, Fakulti Pendidikan dan Pembangunan Manusia, Universiti Pendidikan Sultan Idris. Program ini dilaksanakan selama 14 minggu kepada komuniti dari Daerah Hulu Selangor.

Bermula dengan menjalankan pengesanan awal dan diikuti dengan penyediaan satu dokumen khusus untuk setiap kanak-kanak awal umur berkeperluan khas supaya mereka turut mendapat manfaat daripada sistem pendidikan yang diikuti. Perkhidmatan sokongan dan bimbingan dalam pendidikan bagi kanak-kanak awal umur berkeperluan khas disusun bersesuaian dengan keperluan dan kebolehan mereka. Perkhidmatan ini dijalankan sejajar dengan Kurikulum PERMATA dan turut mengguna pakai kurikulum alternatif yang lain sekiranya pendidik fikir perlu.

Model Perkhidmatan Sokongan dan Bimbingan bagi Kanak-kanak Awal Umur Berkeperluan Khas turut memasukkan elemen program kemahiran bahasa. Program ini dibina berdasarkan kurikulum personal yang dibangunkan oleh pendidik, ibu bapa dan personal lain. Pelbagai aktiviti pengajaran boleh dijalankan apabila melaksanakan Program Kemahiran Bahasa seperti latih tubi mengenal gambar dan menyebut perkataan berfungsi, pertukaran gambar, mengajar kemahiran prapertuturan atau menggunakan bahasa isyarat mudah.

RUJUKAN

- BIWAKO. (2007). *Biwako Millennium Framework*. Jepun: BIWAKO.
- Browder, D.M. (2001). *Curriculum and assessment for students with moderate and severe disabilities*. London: The Guilford Press.
- Carter, E.W. & Kennedy, C.H. (2006). Promoting access to general curriculum using peer support strategies. *Research and Practice for Persons with Severe Disabilities* 31: 284-292.
- Giangreco, M.F., Cloninger, C.J. & Iverson, V.S. (1998). *Choosing outcomes and accommodation for children*. Ed ke-2. Baltimore: Paul H Brookes.
- Kementerian Pendidikan Malaysia. (2004). *Sukatan pelajaran pendidikan khas bermasalah pembelajaran sekolah rendah dan menengah*. Kuala Lumpur: t.pt.
- Malaysia. (1996). Akta Pendidikan (1996), Peraturan-peraturan pendidikan (Pendidikan Khas) (Akta 550). *Warta Kerajaan*.
- Malaysia. (2002). Draf Akta Orang Cacat (2002). *Warta Kerajaan*.
- Malaysia. (2007). Rang Undang-undang Orang Kurang Upaya (2007). *Warta Kerajaan*. D.R. 52/2007.
- Peck, C., Staub, D., Gallucci, C. & Schwartz, I. (2004). Parent perspectives of the impacts of inclusion on their non-disabled child. *Research and Practice for Persons with Severe Disabilities* 29: 135-143.
- Rosana Awang Bolhasan. (2009). A study of dyslexia among primary school students in Sarawak, Malaysia. *School of Doctoral Studies (European Union) Journal* 1: 250-268.
- SALAMANCA. (1994). *Salamanca Statement and Framework for Action*. Sepanyol: SALAMANCA.
- Salend, S.J. (2000). Strategies and resources to evaluate the impact of inclusion programs on students. *Intervention in School and Clinic* 35: 264-289.

Taba, H. (1962). *Curriculum development: theory and practice*. New York: Harcourt Brace.

Vandenberg, B. & Emery, D. (2009). A longitudinal examination of the remediation of learning disabilities: IQ, age at diagnosis, school SES and voluntary transfer. *International Journal of Special Education* 24(1): 45-52.

Vygotsky, L.S. (1962). *Thought and language*. New York: Wiley and Son.

WDEFA. (1994). *World Declaration on Education for All*. Thailand: WDEHA.